

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Курсант 303 н.г. Штефанко В.І.

Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового, кандидат юридичних наук Круглий В.М.

Захист прав і свобод громадян в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ завжди був надзвичайно актуальним. Вжиті державними органами України заходи щодо приведення законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, забезпечення прав громадян у різних сферах правоохоронної діяльності можуть дати реальні результати лише при створенні ефективного механізму й умов для їх реалізації. Важливість якісного нормативно-правового регулювання оперативно-розшукової діяльності на основі конституційного принципу верховенства права диктує необхідність більш повно враховувати специфіку правових відносин, що виникають у процесі оперативно-розшукової діяльності правоохоронних органів України. Саме під час проведення оперативно-розшукових та оперативно-технічних заходів поширені випадки порушень прав і свобод громадян. Останнім часом намітилась динаміка зростання кількості проведення оперативно-розшукових заходів, які тимчасово обмежують права та свободи громадян.

Особливо напружене становище із забезпеченням прав громадян склалося у сфері оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ. Незважаючи на вжиті МВС України заходи, в оперативно-розшуковій діяльності ОВС продовжують мати місце: недотримання умов проведення оперативно-розшукових заходів, які тимчасово обмежують права і свободи громадян; неправомірне застосування спеціальної техніки; несанкціоноване використання оперативно-технічних засобів, безпідставне заведення оперативно-розшукових справ тощо.

Значною мірою це пояснюється наявністю окремих прогалин у діючому законодавстві України, а також недостатньою науковою розробкою питань забезпечення прав і свобод громадян саме в теорії оперативно-розшукової діяльності.

У вітчизняній науці окремі питання забезпечення прав і свобод громадян в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ висвітлювались у працях К.В. Антонова, О.М. Бандурки, В.Л. Грохольського, Е.О. Дідоренка.

За часи незалежності України цими вченими зроблено значний внесок у розробку правових основ оперативно-розшукової діяльності, питань її організації і тактики, правового регулювання, дотримання законності, контролю та нагляду за нею. Однак питання забезпечення прав і свобод громадян в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ, на наш погляд, потребують особливого комплексного наукового дослідження.

В результаті проведеного дослідження теоретико-правових засад забезпечення прав людини в ОРД встановлено, що змістовне навантаження професійного терміну «забезпечення прав і свобод громадян в оперативно-розшуковій діяльності» є значно ширшим, ніж дотримання законності при проведенні окремих оперативно-розшукових заходів. Під ним слід розуміти не тільки самі дії оперативних працівників, а й наявність дієвого нормативно-правового регулювання питань забезпечення прав і свобод громадян, де визначенні завдання та принципи оперативно-розшукової діяльності, умови проведення оперативно-розшукових та оперативно-технічних заходів, що тимчасово обмежують права і свободи громадян, а також особливості контролю та прокурорського нагляду за діяльністю оперативних підрозділів.

Захист прав людини - це здійснення комплексу заходів щодо недопущення їх порушення, а також відновлення порушених прав. В такому контексті необхідно підходити до цієї проблеми таким чином, щоб враховувати зміни в соціально-політичних процесах. При цьому необхідне перенесення

акценту з реагування на конкретні порушення прав людини при здійсненні ОРД, на повсякденну роботу, що виключають порушення при виконанні завдань працівниками оперативних підрозділів. А це можливо при принциповому ставленні оперативних працівників до найменших порушень прав людини, принципів, норм моралі та професійної етики.